ZARZĄD GMINY
CZYŻEW OSADA

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZEGO

GMINY CZYŻEW OSADA

ŁOMŻYŃSKI ZESPÓŁ PROJEKTOWO - INWESTYCYJNY

ZESPÓŁ AUTORSKI

Główny projektant:

mgr inż. Arch. Alicja Mieszkowska – upr. Urb. Nr 242/88

Projektanci:

Struktura funkcjonalno – przestrzenna:

mgr inż. arch. Elżbieta Tyszka

Srodowisko przyrodnicze:

mgr Andrzej Lewandowski

Srodowisko kulturowe:

mgr inż. arch. Elżbieta Tyszka

Demografia, obsługa ludności, mieszkalnictwo:

inż. Maria Piątkowska

Rolnictwo i gospodarka gruntami:

mgr inż. Józefa Borowska

Komunikacja:

mgr inż. Jerzy Przybyłowicz

Zaopatrzenie w wodę i odprowadzenie ścieków:

mgr inż. Hanna Konarzewska

Elektroenergetyka:

inż. Krystyna Fronczek

Grafika komputerowa:

tech. Jacek Babiel

WSTĘP

Podstawa opracowania:

- ustawa z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1999 r. Nr 15, poz. 139, Dz. U. Nr 41, poz. 412),
- uchwała Nr 124/XXVIII/98 Rady Gminy Czyżew Osada 23 marca 1998 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czyżew – Osada,
- umowa o dzieło Nr 2/99/W z dnia 24 marca 1999 roku.

Przedmiot opracowania:

Gmina Czyżew Osada w granicach administracyjnych

Zakres opracowania:

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy:

1. uwarunkowania rozwoju gminy z uwzględnieniem:
   - dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu,
   - występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych,
   - stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
   - prawa własności gruntów,
   - jakości życia mieszkańców,
   - zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych,
2. kierunki zagospodarowania uwzględniające:
   - obszary objęte lub wskazane do objęcia ochroną na podstawie przepisów szczególnych,
   - lokalne wartości zasobów środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiskowe,
   - obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym wyłączone z zabudowy,
   - obszary zabudowane, ze wskazaniem, w miarę potrzeby terenów wymagających przekształceń lub rehabilitacji,
   - obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę, ze wskazaniem, w miarę potrzeby obszarów przewidzianych do zorganizowanej działalności inwestycyjnej,
   - obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową wynikające z potrzeby zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty mieszkaniowej,

- kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym obszary, na których będą stosowane indywidualne i grupowe ststemy oczyszczania ścieków, a także tereny niezbędne do wytyczania ścieżek rowerowych,
- obszary, dla których sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe na podstawie przepisów szczególnych lub ze względu na istniejące uwarunkowania,
- obszary przewidywane do realizacji zadań i programów wynikających ze strategii rozwoju województwa zawarte w planie zagospodarowania przestrzennego województwa.

Części składowe opracowania:

- diagnoza (uwarunkowania),
- kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy.

SPIS TREŚCI

Tom 1

Uwarunkowania zewnętrzne

- Obszar Zielonych Płuc Polski 1 : 500 000
  - Środowisko przyrodnicze
  - Infrastruktura techniczna
  - Systemy transportowe
- Uwarunkowania wynikające ze studium województwa łomżyńskiego
- Kierunki zagospodarowania wynikające ze studium województwa łomżyńskiego
- Informacje ze studium województwa łomżyńskiego - gmina Czyżew

Tom 2

Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy

I Struktura funkcjonalno - przestrzenna

1. Położenie i ogólna charakterystyka gminy str. 3
2. Struktura funkcjonalno – przestrzenna gminy str. 3
3. Struktura funkcjonalno – przestrzenna ośrodka gminnego str. 5

II Środowisko przyrodnicze

1. Przyrodnicze uwarunkowania zewnętrzne str. 14
2. Przyrodnicze uwarunkowania wewnętrzne str. 14
3. Uwarunkowania fizjograficzne rozwoju przestrzennego str. 25
4. Uwarunkowania prawne str. 27
5. Synteza uwarunkowań przyrodniczych str. 30

III Środowisko kulturowe

1. Obiekty i tereny zabytkowe oraz obiekty kulturowe str. 32
2. Zabytki i stanowiska archeologiczne str. 38
3. Zasady ochrony konserwatorskiej str. 39

IV Sfera społeczna

1. Demografia str. 43
2. Obsługa ludności str. 51
3. Mieszkalnictwo str. 55
4. Podsumowanie i wnioski str. 57

V Sfera gospodarcza

1. Rolnictwo str. 59
2. Pozarolnicza działalność gospodarcza str. 70

VI Infrastruktura techniczna

1. Komunikacja str. 74
2. Zaopatrzenie w wodę str. 80
3. Odprowadzenie ścieków str. 82
4. Zaopatrzenie w gaz str. 84
5. Elektroenergetyka str. 85

VII Synteza uwarunkowań rozwoju gminy str. 89

Załączniki graficzne:

- „Struktura funkcjonalno – przestrzenna" miejscowości Czyżew w skali 1 : 5 000,
- „Infrastruktura techniczna" miejscowości Czyżew w skali 1 : 5 000,
- „Uwarunkowania środowiska kulturowego " miejscowości Czyżew w skali 1 : 5 000,
- „Struktura funkcjonalno – przestrzenna" gminy Czyżew Osada w skali 1 : 25 000,
- „Infrastruktura techniczna" gminy Czyżew Osada w skali 1 : 25 000,

ZARZĄD GMINY
CZYŻEW OSADA

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZEGO

GMINY CZYŻEW OSADA

tom 1

diagnoza

ŁOMŻYŃSKI ZESPÓŁ PROJEKTOWO - INWESTYCYJNY

20 Informacje wynikające ze studium zagospodarowania przestrzennego województwa łomżyńskiego dla gminy Czyżew Osada

1. Główne cele rozwoju

Nadrzędnym celem rozwoju województwa jest poprawa jakości życia mieszkańców poprzez proekologiczny (zrównoważony) rozwój społeczno - gospodarczy.

Osiąganie tak sformułowanego celu powinno odbywać się poprzez włączenie gminy w realizację następujących celów strategicznych rozwoju województwa:

- wykorzystanie walorów wynikających z bliskości położenia województwa względem aglomeracji stołecznej i chłonnych rynków Europy Północno - Wschodniej,
- tworzenie warunków do rozwoju rolnictwa intensywnego na obszarach o najwyższej jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- łagodzenie skutków transformacji społecznej, a zwłaszcza bezrobocia,
- restrukturyzację i proekologiczny rozwój przemysłu,
- poprawę funkcjonowania systemu transportowego,
- rozbudowę i modernizację systemów infrastruktury technicznej,
- dalszą poprawę stanu czystości środowiska przyrodniczego,
- stałą troskę o ład przestrzenny,
- ochronę dziedzictwa kulturowego.

2. Informacje ogólne wynikające z przyjętej polityki przestrzennej województwa w odniesieniu do wyodrębnionych stref województwa:

- **gmina położona jest** w jednostce strukturalnej
  - Międzyrzecze Łomżyńskie i Wysoczyzna Wysokomazowiecka".

Znajduje się w obszarze uznanym w studium województwa jako:

- obszar o największej intensywności produkcji rolnej, predysponowany do rozwoju rolnictwa konwencjonalnego,

- **wieś gminna** - ośrodek lokalny o funkcji usługowo - przemysłowej i rolniczej,
- **obszar gminy**:
  - podstawowa funkcja - gospodarka żywnościowa,

- **polityka zagospodarowania przestrzennego** województwa na terenie gminy realizowana będzie poprzez:
  - ochronę obszaru rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
  - rozwój rolnictwa konwencjonalnego,
  - zwiększenie lesistości gminy,
  - modernizację i rozbudowę sieci infrastruktury technicznej i społecznej.

3. Zadania ponadlokalne wynikające z polityki rozwoju województwa i z przepisów prawa:

3.1 ochrona konserwatorska układów i obiektów zabytkowych:

- kościoły:
  - zespół kościoła parafialnego w Dąbrowie Wielkiej,
  - kościół parafialny w Czyżewie Osadzie,
  - kościół parafialny w Rosochatem Kościelnym,
- park dworski w Czyżewie Osadzie,
- cmentarze rzymsko - katolickie:
  - w Czyżewie Osadzie,
  - w Dąbrowie Wielkiej,
  - w Rosochatem Koscielnym,
- cmentarze wojenne:
  - w Czyżewie Chrapkach,
  - w Czyżewie Osadzie,
  - w Czyżewie Stacji,
- pojedyncze obiekty zabytkowe oraz stanowiska archeologiczne według wykazu Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,

3.2 rozwój infrastruktury:

- modernizacja ciągów dróg krajowych nr 680 i 690 oraz dróg wojewódzkich,
- adaptacja terenów i urządzeń PKP z modernizacją dojazdów drogowych do istniejących stacji i bocznic towarowych (linia kolejowa Warszawa - Białystok),
- budowa gazociągu wysokiego ciśnienia i stacji redukcyjnej I stopnia,
- budowa kabli światłowodowych,
- budowa linii elektroenergetycznej 500 kV - Rosja - Niemcy,
- realizacja zadań melioracyjnych,
- budowa zbiorników retencyjnych.

4. Warunki rozwoju gminy wynikające z rozpoznania uwarunkowań rozwoju województwa - jego preferencji, barier i konfliktów:

4.1 w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego:

- ograniczenia w zagospodarowaniu wynikające z konieczności ochrony zlewni rzeki Brok przed zanieczyszczeniem,
- występowanie gruntów zdegradowanych i zdewastowanych wymagających rekultywacji,

4.2 w zakresie infrastruktury technicznej:

- dobra dostępność komunikacyjna :
  - przebieg linii kolejowej Warszawa - Białystok,
  - przebieg dróg krajowych nr 680 i 690,
- wysoki stopień zwodociągowania gminy wynoszący 65%,
- dość dobrze rozwinięta sieć kanalizacji sanitarnej w miejscowości gminnej z oczyszczalnią ścieków o wydajności 100m^3/d,
- możliwość zaopatrzenia w gaz przewodowy po wykonaniu gazociągu wysokiego ciśnienia, przebiegającego przez gminę Szumowo i Andrzejewo,
- możliwość zaopatrzenia w energię elektryczną z istniejącej stacji transformatorowej 110/15 kV w Czyżewie,
- istniejąca sieć SN i nn pokrywa istniejące zapotrzebowanie na moc i energię elektryczną,

4.3 w zakresie rolnictwa:

- wysoki udział użytków rolnych	- 86,7 %
- wysoki udział gruntów ornych	- 76,9 %
- jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej:	
• ilość wrpp	- 76,1pkt.
• lokata gminy w województwie	- 2 miejsce
- niski udział użytków naturalnych	- 17,3 %
- wielkość indywidualnych gospodarstw:	
• udział gospodarstw o pow. ponad 10 ha w ogólnej ilości gospodarstw	- 46,2 %
• średnia wielkość gospodarstwa w gminie	- 10,1 ha
- obszar o wysokiej intensywności produkcji roślinnej	- 147 pkt.
- obszar o wyższej intensywności produkcji zwierzęcej w zakresie chowu bydła	
- stopień zaspokojenia potrzeb melioracji	- 90,6 %
- stopień zwodociągowania indywidualnych gospodarstw rolnych	- 57,9 %

ZARZĄD GMINY
CZYŻEW OSADA

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZEGO

GMINY CZYŻEW OSADA

tom 2

diagnoza

ŁOMŻYŃSKI ZESPÓŁ PROJEKTOWO - INWESTYCYJNY

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZYŻEW OSADA

I STRUKTURA FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNA

Łomżyński Zespół Projektowo – Inwestycyjny w łomży

Łomża, 2000

I STRUKTURA FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNA

1. POŁOŻENIE I OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Czyżew leży w południowo – zachodniej części województwa podlaskiego w powiecie wysokomazowieckim. Sąsiaduje z gminami: od północy – Zambrów i Wysokie Mazowieckie, od wschodu – Szepietowo i Klukowo, od południa i zachodu – z gminami województwa mazowieckiego (Szulborze Wielkie, Boguty, Nur, Andzrzejewo).

Powierzchnia gminy: 12 340 ha

Użytkowanie gruntów:

▪ Grunty orne i sady	9 405 ha	⇒	76,3 %
▪ Użytki zielone (łąki i pastwiska)	1 236 ha	⇒	10,0 %
▪ Lasy i grunty zakrzewione	831 ha	⇒	6,7 %
▪ Grunty zabudowane i zurbanizowane, w tym	749 ha	⇒	6,1 %
- tereny zabudowane	320 ha		
- drogi	317 ha		
- koleje	75 ha		
▪ Tereny różne i nieużytki	48 ha	⇒	0,4 %
▪ Wody	64 ha	⇒	0,5 %

Ludność gminy ogółem: 6 818 osób (stan na dzień 31.12. 1999 r.), w tym:

w ośrodku gminnym Czyżew Osada – 2 213 osób,

w pozostałych jednostkach osadniczych – 4 605 osób.

Podstawowa funkcja gminy – rolnicza

Funkcja uzupełniająca – przemysł rolno – spożywczy.

2 STRUKTURA FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNA GMINY

Gmina Czyżew pod względem strukturalnym stanowi jednorodny obszar produkcji rolnej. Grunty orne oraz użytki zielone zajmują 86,3 % powierzchni gminy.

Przestrzeń gminy rozgranicza system naturalnych powiązań przyrodniczych, wytworzony wzdłuż cieków wód powierzchniowych - rzeka Brok, rzeka Siennica i ich dopływy - skupiający znaczną część tkanki osadniczej gminy.

Elementem istotnym w układzie przestrzennym jest linia kolejowa relacji Warszawa - Białystok, przecinająca pierwotne powiązania ekologiczne i ograniczająca dostępność terenów po obu stronach torów.

Przez obszar gminy przebiegają drogi krajowe i wojewódzkie:

- Nr 680 relacji Zambrów - Siedlce,
- Nr 690 Czyżew – Siemiatycze

Sieć osadnicza gminy ukształtowana została w układzie pasmowym, przebiegającym w znacznej mierze wzdłuż ciągów ekologicznych (doliny rzek Brok i Srtużynki).

Znaczną część jednostek osadniczych tworzy zabudowa rozproszona, kolonijna.

System osadniczy gminy tworzą 54 jednostki osadnicze.

Gęstość zaludnienia wynosi 54 osoby/km^2

Głównym ośrodkiem jest wieś gminna Czyżew Osada - w systemie osadniczym województwa ośrodek o znaczeniu lokalnym.

Największymi wsiami są:

- Rosochate Kościelne - 364 osoby,
- Czyżew Stacja - 248 osób,
- Dąbrowa Nowa Wieś - 185 osób,
- Czyżew Sutki - 171 osób,
- Krzeczkowo Mianowskie - 164 osoby,
- Dąbrowa Michałki - 162 osoby,
- Stary Kaczyn - 161 osób,
- Czyżew Ruś Wieś 151 osób.

Funkcję ośrodków wspomagających pełnią wsie:

- Rosochate Kościelne,
- Dąbrowa Wielka.

Zlokalizowane są w nich usługi z zakresu obsługi ludności (kościół, szkoła, ośrodek zdrowia, usługi handlu), ochrony przeciw pożarowej (strażnice OSP), z zakresu obsługi rolnictwa (skup mleka we wsiach Dąbrowa Wielka i Rosochate Kościelne, skup buraka i ziemniaka we wsi Rosochate Kościelne) oraz cmentarze parafialne.

Funkcję usługową pełnią również:

- w zakresie obsługi ludności:
  - Kaczyn Stary (świetlica wiejska),
  - Krzeczkowo Szepielaki (szkoła),
  - Dąbrowa Nowa Wieś (szkoła),
- w zakresie ochrony p. pożarowej (strażnice OSP):

- Kaczyn Herbasy,
- Dmochy Wochy,
- Siennica Święchy,

- w zakresie obsługi rolnictwa:
  - Święck Strumiany (skup mleka, magazyn nawozów),
  - Dąbrowa Nowa Wieś (skup mleka),
  - Krzeczkowo Gromadzyn (skup mleka, centrala nasienna),
  - Dmochy Wochy (skup mleka),
  - Godlewo Piętaki (skup mleka),
  - Siennica Święchy (skup mleka).

Zakłady produkcyjne zlokalizowane są w następujących wsiach:

- Rosochate Kościelne (młyn),
- Krzeczkowo Mianowskie (młyn),
- Krzeczkowo Szepielaki (tartak),
- Michałowo Wielkie (piekarnia).

3. STRUKTURA FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNA OŚRODKA GMINNEGO

3.1 Położenie i ogólna charakterystyka

Analizą objęto obszar obszar funkcjonalny miejscowości gminnej. Obejmuje grunty wsi Czyżew Osada, Czyżew Kościelny, Czyżew Stacja oraz części gruntów wsi Czyżew Chrapki, Czyżew Ruś, Czyżew Złote Jabłko i Czyżew Siedliska.

Miejscowość gminna położona jest w południowo - zachodniej części gminy nad rzeką Brok przy linii kolejowej Warszawa - Białystok.

Przez miejscowość przebiegają drogi:

- krajowa Nr 680 relacji Zambrów - Siedlce,
- wojewódzka Nr 690 Czyżew - Siemiatycze.

Ranga ośrodka gminnego - lokalny ośrodek rozwoju.

Funkcje ośrodka:

- usługowa,
- przemysłowa,
- komunikacyjna.

Na obszarze funkcjonalnym zamieszkuje ok. 2600 osób.

Strukturę funkcjonalno – przestrzenną ośrodka gminnego przedstawiono na mapie w skali 1 : 5 000

3.2 Struktura funkcjonalno – przestrzenna w układzie jednostek strukturalnych

A

Obszar położony w obrębie wsi Czyżew Osada

Podstawowe funkcje – mieszkaniowa i usługowa

Użytkowanie obszaru

Obszar w przeważającej części zainwestowany. Obejmuje najstarszą część układu przestrzennego miejscowości ze Starym Rynkiem, Małym Rynkiem i ulicami wylotowymi oraz zabytkowym zespołem kościoła parafialnego i zabytkowym budynkiem bóżnicy.
Niezainwestowaną część obszaru stanowią użytki rolne położone w dolinie rzeki Brok.

Charakterystyka zainwestowania

Tereny zabudowy mieszkaniowej:

- zabudowa zrealizowana w formie wolnostojącej i zwartej (pierzeje rynku). Zabudowie mieszkaniowej towarzyszą usługi (zrealizowane głównie w parterach budynków zlokalizowanych przy rynku i przy głównych ulicach) oraz zabudowa gospodarcza.

Tereny usług:

- zespół kościoła parafialnego,
- handlu i gastronomii,
- bankowości i łączności (bank PKO, bank Spółdzielczy, poczta)
- strażnica OSP,
- obsługi rolnictwa – magazyny środków do produkcji rolnej,
- rzemiosła – warsztaty: ślusarski, wulkanizacyjny,

Tereny urządzeń obsługi komunikacji:

- przystanek autobusowy,
- zespoły parkingowe.

Obiekty lub funkcje kolizyjne:

- funkcja magazynowa w zabytkowym budynku bóżnicy,
- zakład wulkanizacyjny w pierzei rynku.

Tereny wymagające przekształceń, porządkowania:

- w rejonie ul. Polnej i Bóżniczej – znaczny udział zabudowy w złym stanie technicznym, otoczenie zabytku (bóżnica) wymaga rehabilitacji, zniekształcony historyczny układ ulic (pas ul. Bóżniczej zabudowany budynkami gospodarczymi),

- teren położony pomiędzy ul. Cichą i Strażacką – regulacja granic własności i poprawa dostępności komunikacyjnej,
- pierzeje Starego Rynku – regulacja i ukształtowanie pierzei (podniesienie atrakcyjności centrum).

B

Obszar położony w obrębie wsi Czyżew Osada i Czyżew Kościelny

Podstawowa funkcja – mieszkaniowa.

Użytkowanie obszaru

Obszar zainwestowany.

Charakterystyka zainwestowania

Tereny zabudowy mieszkaniowej:

- zabudowa jednorodzinna zrealizowana w formie wolnostojącej na wydzielonych działkach z towarzyszącą zabudową gospodarczą,

Tereny zabudowy zagrodowej :

- zabudowa zagrodowa przy ul. Kościelnej,

Tereny usług:

- koncentracja usług z zakresu handlu przy ul. Nurskiej,
- pojedyncze obiekty usługowe zlokalizowane na działkach mieszkaniowych,

Tereny przemysłu:

- zakład mięsny "Netter" przy ul. Kościelnej.

Rezerwy terenowe:

- pojedyncze niezainwestowane działki na terenach zabudowy mieszkaniowej,
- przy ul. Przemysłowej – rozpoczęta realizacja zabudowy mieszkaniowej.

Obiekty lub funkcje kolizyjne:

- obiekt masarni zrealizowany w dolinie rzeki Brok – przegroda przestrzenna,
- budynek gospodarczy zrealizowany w pasie zieleni przy ul. Okrężnej.

Tereny wymagające przekształceń, porządkowania:

- tereny położone wzdłuż rowu odwadniającego,
- niezagospodarowana enklawa położona w sąsiedztwie jednostki A – słaba dostępność komunikacyjna, wadliwa struktura własności.

C

Obszar położony w obrębie wsi Czyżew Osada, Czyżew Kościelny i Czyżew Chrapki

Podstawowe funkcje – mieszkaniowa i usługowa.

Użytkowanie obszaru

Zainwestowana przeważająca część obszaru położonego na gruntach Czyżewa Osady.

Tereny niezainwestowane stanowią użytki rolne.

Charakterystyka zainwestowania

Tereny zabudowy mieszkaniowej:

- zabudowa jednorodzinna zrealizowana w formie wolnostojącej na wydzielonych działkach z towarzyszącą zabudową gospodarczą,

Tereny zabudowy zagrodowej :

- zabudowa zagrodowa przy ul. Kościelnej,
- pojedyncze działki zagrodowe na gruntach wsi Czyżew Chrapki,

Tereny usług:

- administracji (Urząd Gminy, Policja), kultury (Dom Kultury, biblioteka),
- oświaty – Zespół Szkół Zawodowych, szkoła podstawowa, gimnazjum, przedszkole,
- sportu – sala sportowa (w realizacji),
- handlu,
- ośrodek zdrowia,
- lecznica weterynaryjna,

Tereny zieleni:

- zieleń osiedlowa (boisko w realizacji),
- cmentarz wojenny przy ul. Mazowieckiej,
- cmentarz wojenny przy ul. Szkolnej,

Rezerwy terenowe:

- pojedyncze niezainwestowane działki na terenach zabudowy mieszkaniowej,
- w sąsiedztwie osiedla mieszkaniowego (ul. Słowackiego) – rozpoczęta realizacja zabudowy jednorodzinnej,
- teren położony przy ul. Szkolnej – niezagospodarowane obiekty (pustostan).

D

Obszar położony w obrębie wsi Czyżew Osada

Podstawowe funkcje – mieszkaniowa i rolnicza.

Użytkowanie obszaru

Zainwestowana środkowa i północna część obszaru.

Tereny niezainwestowane – użytki rolne i leśne.

Charakterystyka zainwestowania

Tereny zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej:

- zabudowa jednorodzinna z towarzyszącą zabudową gospodarczą,
- zabudowa zagrodowa rozproszona,

Tereny usług:

- z zakresu obsługi rolnictwa – targowica,
- z zakresu rzemiosła – zakład mechaniczny,

Tereny zieleni:

- cmentarz rzymskokatolicki,
- cmentarz żydowski,

Tereny urządzeń elektroenergetyki:

- stacja transformatorowa 110/15 kV,
- podstacja trakcyjna.

E

Obszar położony w obrębie wsi Czyżew Ruś

Podstawowe funkcje – rolnicza i przemysłowa.

Użytkowanie obszaru

Obszar w przeważającej części użytkowany jest rolniczo. Wiodącą funkcją terenów zainwestowanych jest zabudowa przemysłowa.

Charakterystyka zainwestowania

Tereny przemysłowe – zakład przetwórstwa mięsnego „FarmFood",

Tereny zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej:

- zabudowa jednorodzinna z towarzyszącą zabudową gospodarczą,
- zabudowa zagrodowa rozproszona,

Tereny upraw sadowniczych z towarzyszącą zabudową,

Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna – obiekty produkcyjne (hodowlane).

F

Obszar położony w obrębie wsi Czyżew Kościelny

Podstawowe funkcje – obszar wielofunkcyjny.

Użytkowanie obszaru

Zainwestowana jest południowa część obszaru.

Tereny niezainwestowane stanowią użytki rolne.

Charakterystyka zainwestowania

Tereny zabudowy mieszkaniowej:

- jednorodzinnej i wielorodzinnej z towarzyszącą zabudową gospodarczą,

Tereny usług:

- zakłady usługowe przy ul. Zambrowskiej,

Tereny przemysłowo – składowe

- zakłady produkcyjne – „Godagro" (produkcja oleju), „Clowin" (produkcja środków czystości) przy ul. Zarzecze,

Stacja paliw płynnych przy ul. Zambrowskiej,

Tereny zieleni i sportu:

- boisko sportowe,
- park podworski,
- cmentarz wojenny przy ul. Zambrowskiej,

Tereny obsługi technicznej:

- stacja wodociągowa,
- oczyszczalnia ścieków.

Tereny wymagające przekształceń, porządkowania:

- niezagospodarowany budynek administracyjny POM (pustostan).

G

Obszar położony w obrębie wsi Czyżew Osada, Czyżew Stacja i Czyżew Siedliska.

Funkcje obszaru – obszar wielofunkcyjny.

Użytkowanie obszaru

Zainwestowanie obszaru stanowią tereny kolejowe, usługowo - produkcyjne oraz zabudowa wsi Czyżew Stacja.

Tereny niezainwestowane – użytki rolne.

Charakterystyka zainwestowania

Tereny zabudowy mieszkaniowej:

- zabudowa jednorodzinna w Czyżewie Osadzie przy ul. Nurskiej, w Czyżewie Stacji i Siedliskach wzdłuż istn. ulic,
- pojedyncze budynki mieszkalne na terenie PKP,

Tereny zabudowy zagrodowej:

- pojedyncze działki zabudowy zagrodowej w Czyżewie Stacji i Siedliskach,

Tereny upraw sadowniczych z towarzyszącą zabudową (budynki mieszkalne, przechowalnie owoców) w Czyżewie Siedliskach,

Tereny komunikacji kolejowej – linia kolejowa pierwszorzędowa Warszawa – Białystok

- dworzec pasażerski i stacja towarowa z towarzyszącą zabudową usługową i gospodarcza,

Tereny usług:

- obsługi rolnictwa - punkt skupu mleka przy ul. Nurskiej, punkt skupu buraka na stacji kolejowej,
- administracji i bankowości przy ul. Szkolnej,
- handlu – w zabudowie mieszkaniowej,

Tereny przemysłowo – składowe:

- baza przy ul. Szkolnej – piekarnia, magazyny materiałów budowlanych, opałowych i innych,
- zakład stolarsko – tapicerski (Czyżew Stacja),
- młyn w zabudowie mieszkaniowej (Czyżew Stacja).

Tereny wymagające przekształceń, porządkowania:

- teren położony w Czyżewie Stacji - regulacja granic własności i poprawa dostępności komunikacyjnej.

H

Obszar położony w obrębie wsi Czyżew Złote Jabłko

Podstawowa funkcja – rolnicza.

Użytkowanie obszaru

Obszar w przeważającej części użytkowany jest rolniczo.

Zainwestowana jest część obszaru położona wzdłuż terenów PKP.

Charakterystyka zainwestowania

- zabudowa zagrodowa i ogrodnicza,
- pojedyncze działki zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- teren obsługi komunikacji – baza magazynowa zarządu dróg przy ul. Nurskiej.

3.3 Uwarunkowania rozwoju struktury funkcjonalno - przestrzennej

Uwarunkowania wspierające rozwój:

- położenie w obszarze „Zielonych Płuc Polski" stwarzające możliwość ekologicznej promocji gminy,
- dobra dostępność komunikacyjna:
  - przebieg drogi krajowej nr 680 Łomża – Zambrów – Czyżew – Siemiatycze,
  - przebieg linii kolejowej – magistrali pierwszorzędowej Warszawa – Białystok,
- dobra dostępność do sieci i urządzeń infrastruktury technicznej,
- występowanie obiektów dziedzictwa kulturowego, w tym:
  - historyczny układ przestrzenny miejscowości gminnej,
  - zespoły i obiekty zabytkowe – m. innymi: pak krajobrazowy, zespół kościoła parafialnego, bóżnica, budynek dworca kolejowego,
- dobra dostępność do usług podstawowych,

Uwarunkowania ograniczające rozwój:

- ograniczenia wynikające z potrzeby ochrony rolniczej przestrzeni produkcyjnej (wysoka jakość gleb),
- przebieg drogi krajowej – kolizja z ruchem lokalnym,

- przebieg linii kolejowej – ograniczona dostępność terenów po obu stronach torów,
- dolina rzeki Brok – ciąg ekologiczny – ograniczenia w zagospodarowaniu przestrzennym,
- przebieg linii napowietrznych 110 kV oraz wiązek linii 15 kV stwarza ograniczenia w zagospodarowaniu przestrzennym w południowej części jednostki,
- mała atrakcyjność centrum:
  - znaczny udział substancji w złym stanie technicznym,
  - występowanie obiektów dysharmonizujących i funkcji kolizyjnych,

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZYŻEW OSADA

II ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Łomżyński Zespół Projektowo – Inwestycyjny w łomży

Łomża, 2000

II. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

1. PRZYRODNICZE UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

1.1 Powiązania hydrograficzne

Gmina położona jest w dorzeczu rzeki Brok i jej dopływu Siennicy. W zlewniach cieków znajdują się obszary sąsiadujących gmin województwa podlaskiego: Szepietowo i Wysokie Mazowieckie oraz gmin województwa mazowieckiego: Małkinia, Ostrów Mazowiecka, Szulborze Wielkie i Zaręby Kościelne. Powiązania hydrograficzne mają istotne znaczenie w zakresie wspólnej dla wszystkich gmin i powiatów ochrony wód przed zanieczyszczeniami i gospodarowaniem zasobami wodnymi.

1.2. Powiązania ekosystemów leśnych

Obszary leśne położone na wschód od wsi Dąbrowa Wielka oraz na północ od wsi Zalesie Stare stanowią część większych kompleksów leżących na pograniczu gminy Czyżew i gminy Szepietowo oraz Zambrów.

1.3. Powiązania geologiczne

W rejonie Czyżewa występuje złoże surowców ilastych, którego granice przechodzą na teren gminy Szulborze Wielkie i Andrzejewo w województwie mazowieckim. Podjęcie ewentualnej eksploatacji wymagać będzie wspólnego zagospodarowania złoża.

1.4. Powiązania systemowe

System powiązań przyrodniczych w gminie Czyżew o znaczeniu lokalnym jest naturalnym fragmentem ciągu powiązań mających swoją kontynuację w sąsiednich gminach. Degradacja i zanieczyszczenie środowiska w jednym miejscu nie odbywa się bez konsekwencji dla funkcjonowania całego systemu ekologicznego.

2. PRZYRODNICZE UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE

2.1 LOKALNE ZASOBY ŚRODOWISKA

2.1.1 Położenie geograficzne

W podziale fizyczno-geograficznym Polski obszar gminy Czyżew położony jest w mezoregionie Wysoczyzny Wysokomazowieckiej wchodzącej w skład makroregionu Niziny Północnopodlaskiej.

2.1.2 Rzeźba terenu

Pod względem geomorfologicznym teren reprezentuje typ rzeźby polodowcowej o charakterze wysoczyznowym, genetycznie związany z fazami recesyjnymi stadiału Wkry z okresu zlodowacenia środkowopolskiego. Wysoczyzna Wysokomazowiecka stanowi zdenudowaną powierzchnię wyniesioną na wysokość 120-150 m n.p.m. i opadającą ze średnimi spadkami do 2 %.

Równiny charakter wysoczyzny jest wynikiem działalności późniejszych procesów prowadzących do złagodzenia i wyrównania pierwotnej rzeźby obszaru. Nielicznymi świadkami tej rzeźby są pagórki moren czołowych o wysokości względnej kilku metrów i spadkami do 5 %.

Obszar gminy porozcinany jest formami pochodzenia fluwialnego i denudacyjnego w postaci dolin małych cieków wodnych stanowiących dopływy Broku. Dna dolinek rzecznych są płaskie wyniesione zaledwie 1-2 ponad lustro wody, ograniczone niewielką krawędzią przechodzącą w zbocze. Dolinki erozyjno-denyudacyjne charakteryzują się natomiast nieckowatym dnem, płytko wciętym w powierzchnię wysoczyzny.

W sieć dolin włączone są również obniżenia powytopiskowe o różnych kształtach i wielkościach oraz niewielkie owalne zagłębienia bezodpływowe.

2.1.3 Budowa geologiczna

Pod względem budowy geologicznej gmina położona jest w granicach obniżenia podlaskiego i anteklizy mazursko-białoruskiej z prekambryjskim podłożem krystalicznym platformy wschodnioeuropejskiej. Na osadach prekambryjskich zalegają utwory paleozoiczne, mezozoiczne i trzeciorzędowe.

Utwory czwartorzędowe pokrywają osady trzeciorzędowe warstwą o miąższości ca 150 m i reprezentowane są przez:

<u>osady plejstoceńskie</u>:

- starsze utwory akumulacji lodowcowej występujące w południowej części gminy w postaci glin piaszczystych z kamieniami, lokalnie piaskami gliniastymi,
- młodsze utwory akumulacji lodowcowej zalęgające w podłożu przeważającej części obszaru wykształcone jako gliny piaszczyste i piaski gliniaste z domieszką żwirków i kamieni oraz z przewarstwieniami piasków,
- osady moreny czołowej z pospółkami i piaskami o miąższości kilka metrów, budujące lokalne wzniesienia,
- utwory wodnolodowcowe kemów (piaski o zróżnicowanej granulacji przewarstwione glinami piaszczystymi lub pylastymi), budujące niewielki pagórek na południu gminy,

- utwory wodnolodowcowe i lodowcowe nie rozdzielone ze względu na słabe rozpoznanie geologiczne zalegające nieregularnie w formie pasów w północno-wschodniej, środkowej i południowo-zachodniej części, wykształcone w postaci piasków drobnych i średnich z domieszką żwirów i kamieni,

osady holoceńskie:

- osady deluwialne (pyły, piaski pylaste i piaski gliniaste o małych miąższościach) budujące dolinki boczne oraz dna płytkich zagłębień wytopiskowych,
- osady aluwialno-bagienne wypełniające dna rzek cieków stale prowadzących wody z sypkimi i spoistymi gruntami organicznymi i mineralnymi (namuły, pyły, piaski i gliny o miąższości ponad 5 m),
- osady bagienne zalegające pod utworami aluwialno-bagiennymi reprezentowane przez grunty organiczne rodzime (torfy o miąższości 2,5-ponad 4,5 m).

2.1.4 Surowce mineralne

Powierzchnię gminy pokrywa gliniasta wysoczyzna moreny dennej z nielicznymi wzgórzami morenowymi i pagórkami kemowymi. Z tego też względu posiada ona niekorzystną z punktu widzenia złożowego budowę geologiczną. W latach ubiegłych prowadzono prace poszukiwawcze złóż kruszywa naturalnego, surowców ilastych ceramiki budowlanej i kredy jeziornej. Doprowadziły one do wytypowania jedynie dwóch obszarów perspektywicznych występowania piasków o znaczeniu lokalnym:

- złoże "Kaczyn Herbasy" - osady piaszczysto-żwirowe o miąższości 2-3 m,
- złoże "Rosochate Kościelne" - osady piaszczyste podrzędnie piaszczysto-żwirowe o miąższości 7 m. Oba złoża położone są na terenach leśnych.

Złoże surowców ilastych zlokalizowane w rejonie Czyżewa z uwagi na występowanie dobrych gleb zaliczono do kategorii złóż negatywnych. Obszar złoża przechodzi na teren gminy Szulborze Wielkie i Andrzejewo.

W trakcie poszukiwań stwierdzono 37 punktów drobnej eksploatacji kopalin, w tym 17 punktów wydobycia piasku, 20 miejsc pozyskiwania piasku ze żwirem i żwiru z piaskiem. Najliczniej punkty poeksploatacyjne zaobserwowano w okolicach wsi: Kaczyn Herbasy (3), Zaręby Skórki, Rosochate Kościelne (6), Stary Kaczyn, Zaręby Góry Leśne, Rosochate Narołty (2), Dąbrowa Cherubiny, Dąbrowa Wielka (3), Dmochy Sadły, Dmochy Wochy (2), Dąbrowa Nowa Wieś, Czyżew Sutki (4), Dmochy Glinki, Czyżew Osada (4), Stare Bieńki, Siennica Święchy (4) i Siennica Szymanki.

Największe odkrywki odnotowano w rejonie wsi Rosochate Kościelne i Dabrowa Wielka.

Pod względem jakości najlepsze złoża występują w obrębie płatów wodnolodowcowych i pagórków kemowych. Najmniej korzystne są złoża piasków i żwirów pochodzenia morenowego.

Pozyskany surowiec posiada znaczenie w budownictwie indywidualnym do zapraw, wypraw i tynków oraz w drogownictwie. Należy dodać, że większość złóż jest w znacznym stopniu wyeksploatowana, a powstałe wyrobiska nadają się do rekultywacji.

2.1.5 Wody powierzchniowe

Głównym ciekiem wodnym gminy jest rzeka Brok, której zlewnia zajmuje 97 % powierzchni gminy Czyżew. Brok posiada swoje źródła w pobliżu wsi o tej samej nazwie położonej na terenie gminy Wysokie Mazowieckie i płynie z kierunku NE na SW. Jest to typowa rzeka nizinna z dość szeroką, dochodząca do 400 m doliną i silnie meandrującym korytem. Brok zasilany jest przez trzy lewobrzeżne dopływy biorące swój początek w okolicach wsi Dąbrowa Wielka, Dmochy Wypychy i Dąbrowa Nowa Wieś oraz przez małe i bezimienne dopływy prawobrzeżne wypływające spod Czyżewa Sutki. Brok posiada śnieżno-deszczowy ustrój zasilania i charakteryzuje się wodami roztopowymi (połowa marca-kwiecień) powodującymi wylewy w obrębie terasy zalewowej. Zasilanie deszczowe związane jest z okresem letnim (czerwiec-lipiec). Wody niżowe występują na przełomie sierpnia i września oraz stycznia i marca.

Niewielki południowy fragment gminy należy do zlewni rzeki Nurzec i rzeki Pukawka (około 3 % powierzchni). Obszar ten charakteryzuje się brakiem stałych cieków wodnych. Spływ wód opadowych następuje zgodnie z nachyleniem terenu na SE w kierunku Nurca i na południe do Pukawki.

Gmina pozbawiona jest większych naturalnych bądź sztucznych zbiorników wodnych. Licznie reprezentowane są natomiast małe zbiorniki, między innymi w: Czyżewie Chrapkach, Czyżewie Rusi, Czyżewie Osadzie, Dąbrowa Nowej Wsi, Siennicy Lipusach, Krzeczkowie Mianowskich, Bieńkach Nowych, Ołdakach Magna Brok i innych miejscowościach gminy.

2.1.6 Wody podziemne

Pod względem warunków hydrogeologicznych obszar gminy zróżnicowany jest na dwa rejony o odmiennych warunkach występowania wód gruntowych.

Holoceński poziom wodonośny obszarem obejmuje swoim zasięgiem doliny rzeczne i obniżenia terenowe, w obrębie których zwierciadło wód nabiera dynamicznego charakteru. Wody gruntowe tworzą ciągły i swobodny poziom utrzymujący się w łatwo przepuszczalnych utworach rzecznych i bagiennych. Wahania zwierciadła są gwałtowne i uzależnione od sta-

nów wody w rzekach i intensywności opadów atmosferycznych. Zazwyczaj poziom wód gruntowych utrzymuje się na głębokości 1-2 m p.p.t., stanowiąc ograniczenia dla budownictwa. Płytkie zaleganie zwierciadła wód pierwszego poziomu użytkowego oraz możliwość zanieczyszczeń bakteriologicznych przenikających z powierzchni terenu na skutek braku warstwy izolującej powodują, że wody tego poziomu nie mogą stanowić źródła zaopatrzenia ludności (sieć studni kopanych).

Plejstoceński poziom wodonośny występuje w utworach lodowcowych, a więc w glinach zwałowych, lokalnie w piaskach podścielonych gliną, a w głębszych partiach w piaskach i żwirach wodnolodowcowych.

Występowanie wód gruntowych w utworach trudno przepuszczalnych wiąże się z zakłóceniami w ciągłym rozprzestrzenianiu się poziomu wód. Wody gruntowe posiadają napięte zwierciadło, a w okresie wysokich stanów wód mogą w przypowierzchniowych warstwach gruntu tworzyć się tzw. wierzchówki. Mają one niekorzystny wpływ na zmianę konsystencji glin i iłów oraz stanowią ograniczenia budowlane. Wody te mają czasami charakter śródglinowy i znajdują się wówczas pod ciśnieniem hydrostatycznym.

Miejscami w obszarze występowania łatwo przepuszczalnych piasków i żwirów głębokość zwierciadła wód warunkowana jest sposobem zalegania stropu glin.

Zaopatrzenie ludności w wodę pitną i do celów gospodarczych oparte jest o plejstoceński poziom użytkowy zalegający na głębokości 110-126 m w Rosochatem Kościelnym i 72-73 m w Czyżewie, pod grubą warstwą glin zwałowych. Wydajność warstw wodonośnych charakteryzuje się dużą zmiennością poszczególnych ujęć od 27 m^3/h w Rosochatem Kościelnym po 150 m^3/h w Czyżewie. Jakość wody pod względem bakteriologicznym i fizyko-chemicznym poza zwiększoną zawartością związków żelaza i manganu, jest zadowalająca i może w pełni zaspokajać potrzeby miejscowej ludności.

2.1.7 Gleby

Obszar gminy charakteryzuje się dominacją gleb wytworzonych z glin zwałowych, korzystnych do niemal wszystkich upraw polowych i sadowniczych.

Najlepsze gleby należą do kompleksu gleb brunatnych i bielicowych pszennych dobrych lub pszenno-żytnich w IIIa-IIIb klasie bonitacyjnej. Gleby wykształciły się z glin lekkich, średnich i ciężkich oraz z piasków gliniastych. Charakteryzują się dużą zasobnością w składniki pokarmowe, posiadają dobre warunki wodno-powietrzne, dobra strukturę i są łatwe do uprawy. Do grupy tej zalicza się również gleby kompleksu zbożowo-pastewnego mocne-

go. Jedyną ich wadą jest nadmierne lub niedostateczne uwilgotnienie. Po uregulowaniu stosunków wodnych stanowią użytki rolne o wysokiej przydatności rolniczej.

Gleby brunatne wyługowane i bielicowe wytworzone z piasków gliniastych, czasami pylastych, zaliczane są do grupy żytnio-ziemniaczanej i IVa-IVb klasy bonitacyjnej. Posiadają mniejsza zasobność w składniki pokarmowe i są bardziej wrażliwe na susze, stąd należą do gleb średnio korzystnych dla rolnictwa.

Obok nich występują mady, czarne ziemie zdegradowane i gleby bielicowe o tym samym składzie mechanicznym, lecz wadliwych warunkach wodnych. Zaklasyfikowano je do gleb zbożowo-pastewnych słabych w IVb klasie bonitacyjnej. Wymagają doboru gatunków i odmian roślin oraz wysokiej kultury rolnej.

Gleby słabszych klas zajmują niewielki odsetek rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Większe obszary ich występowania znajdują się w obrębie wsi Dąbrowa Wielka, Rosochate Kościelne oraz na południowy zachód od Czyżewa Kościelnego. Wyróżniono tutaj dwie kategorie gleb: brunatne wyługowane w kompleksie żytnio-ziemniaczane słabe oraz gleby bielicowe i czarne ziemie w kompleksie zbożowo-pastewnym słabym w V klasie bonitacyjnej wykształcone z piasków słabo gliniastych podścielonych piaskami luźnymi. Odznaczają się małą zawartością składników pokarmowych i niezbyt korzystnymi stosunkami wodno-powietrznymi. Podniesienie stopnia ich przydatności jest trudne, wymaga melioracji oraz znacznego nawożenia.

Najuboższe są gleby brunatne wyługowane wytworzone z piasków luźnych, które należą do kompleksu żytnio-łubinowego w V-VI klasie bonitacyjnej. Gleby z uwagi na dużą przepuszczalność są suche i ubogie w składniki pokarmowe, a tym samym pozbawione praktycznych możliwości podniesienia ich wartości produkcyjnych. Gleby nadają się do zalesienia w pierwszej kolejności.

Użytki zielone ze względu na wąskie dna dolin rzecznych i obniżeń terenowych zajmują małe powierzchnie w gminie. Wśród gleb wykorzystywanych pod trwałe użytki zielone wyróżnia się mady, czarne ziemie, gleby murszowe i torfowe wytworzone z piasków rzecznych, mułków, namułów organicznych i torfów. Dominują tutaj użytki o średniej wartości zalęgające na madach wykształconych z pyłów podścielonych piaskami gliniastymi lub na czarnych ziemiach pochodzących z piasków gliniastych. Oba typy gleb zaliczone zostały do III-IV klasy bonitacyjnej.

Użytki zielone słabe występują najczęściej na glebach murszowych lub torfowych w V klasie bonitacyjnej. Na ogół wymagają poprawy stosunków wodnych. Celowe jest pozosta-

wienie tych gleb w dotychczasowym użytkowaniu rolniczym z uwagi na znaczenie trwałych użytków zielonych w systemie powiązań przyrodniczych w gminie.

2.1.8. Ekosystemy leśne

Pod względem lesistości gmina należy do obszarów bardzo słabo zalesionych, a odsetek lasów w strukturze użytkowania wynosi zaledwie około 7,5 % ogólnej jej powierzchni.

Pomimo małej lesistości i dużego rozdrobnienia występuje tutaj duże zróżnicowanie siedlisk i roślinności.

W okolicach wsi Zalesie Stare położony jest kompleks leśny porastający siedlisko boru świeżego. Podłożem są gleby brunatne wyługowane z poziomem wód gruntowych leżących poza zasięgiem systemu korzeniowego. Dominującym gatunkiem w drzewostanie jest sosna w wieku 40-60 lat. Podszyt stanowi jałowiec, jarzębina i podrost drzew. Runo reprezentują: mchy, wrzos i borówka.

W kompleksie leśnym występującym w okolicach wsi Dąbrowa Wielka obok boru świeżego spotyka się siedliska boru mieszanego świeżego, las mieszany świeży i las mieszany.

W borze mieszanym świeżym w bogatszym składzie gatunkowym wyróżnia się sosnę z brzozą, osiką i olchą w II kategorii wieku. W podszycie spotyka się jałowiec, czeremchę, leszczynę, a w runie: poziomkę, malinę i konwalię.

Siedliska lasowe wykształciły się na glebach brunatnych, bogatszych w składniki pokarmowe i reprezentowane są przez siedliska: mieszane i świeże

Las mieszany porasta gleby brunatne z woda gruntową zalegającą w zasięgu systemów korzeniowych. W drzewostanie wyróżnia się: dąb, sosnę i brzozę z domieszką grabu, modrzewia i osiki. Podszyt tworzą: jarzębina, tarnina, leszczyna, a runo: poziomka, zawilec i szczawik.

W lasach świeżych w drzewostanie przeważa dąb z domieszką brzozy, topoli i sosny. W podszycie rośnie kruszyna, leszczyna i jarzębina, w runie szczawik i gwiezdnica.

Ols zajmuje małe powierzchnie na glebach bagiennych w dolinach rzek i w sąsiedztwie użytków zielonych. Występuje głównie w dolinie Broku oraz lokalnych obniżeniach. Roślinność reprezentowana jest przez: olchę z domieszką brzozy, kruszynę, porzeczkę, bez czarny oraz turzyce, pokrzywy i trzcinę.

2.1.9 Klimat

W podziale klimatycznym Polski według Okołowicza gmina Czyżew zaliczana jest do dzielnicy mazurskiej charakteryzującej się średnią roczną temperaturą powietrza 6,5^{o} C, z najcieplejszym lipcem - 17,3^{o} C i najzimniejszym styczniu -6,2^{o} C. W ciągu roku notuje się średnio 65 dni mroźnych z temperaturą poniżej 0° C oraz 26 dni gorących z temperaturą po-

wyżej 25° C. Przeciętnie obserwuje się 127 dni z przymrozkiem, w okresie od połowy września do maja. Okres wegetacji trwa tutaj około 210 dni, rozpoczynając się w drugiej pentadzie kwietnia i kończąc się pod koniec października. Lato trwa średnio 85 dni, a zima 110 dni.

Wilgotność względna powietrza wykazuje przebieg podobny do przeciętnego w kraju i w skali rocznej wynosi 81 %. Najwyższe wartości występują w listopadzie (90 %), a najniższe w czerwcu - 73 %. Z przebiegiem wilgotności związana jest częstotliwość występowania mgieł - około 44 dni w roku z maksimum ich pojawiania się w październiku i listopadzie.

Średnioroczne zachmurzenie wynosi 6,5° w 11 - stopniowej skali, tj. poniżej przeciętnej w kraju (6,4). Najwięcej chmur pojawia się w listopadzie - 8,1°, a najmniej we czerwcu-sierpniu - 5,1°. Łącznie w roku notuje się około 143 dni pochmurnych.

Obszar otrzymuje średnio 573 mm opadu, z czego 361 mm przypada na okres wegetacyjny. Najwięcej opadów notuje się w sierpniu - 82 mm, najmniej zaś w lutym - 27 mm. Opady letnie są krótkotrwałe z dużym ich natężeniem i towarzyszą im często burze (średnio 15 razy w roku). Pokrywa śnieżna zalega przeciętnie przez 94 dni, od listopada z przerwami do kwietnia.

W rozkładzie wiatrów dominuje sektor zachodni - 20,7 %, a następnie południowo-zachodni i południowy (po 14,5 %). Najrzadziej wieją wiatry z kierunku północno-wschodniego (5,6 %), wschodniego (8,7 %) i północno-zachodniego (9,5 %). Cisze atmosferyczne są notowane w 2,5 % w ciągu roku, najczęściej latem i jesienią, najrzadziej zimą. Średnie prędkości wiatrów wynoszą 3,2 m/s. Najsilniejsze wiatry występują zimą - średnio 4,2 m/s, a najsłabsze wiatry wieją w okresie letnim.

2.1.10. Mała retencja

Retencjonowanie wody w rzekach i zbiornikach pozwala na racjonalne ich wykorzystanie, gromadzenie w stanach zagrożeń powodzią oraz dostarczanie jej w okresach suszy.

Na terenie gminy znajduje się kilka zbiorników wodnych spełniających rolę gospodarczą i przeciwpożarową:

- Czyżew Chrapki - istniejące dwa zbiorniki wodne na rzece Brok poniżej mostu o powierzchni 0,3 ha wymagają poszerzenia i połączenia. Cel rekreacyjny.
- Dąbrowa Nowa Wieś - istniejący zbiornik wodny z zastawką na rzece Siennica o powierzchni 0,5 ha. Zbiornik wymaga odmulenia.
- wieś Czyżew Ruś Kolonia - istniejący zbiornik wodny o powierzchni 0,07 ha na rzece Siennica przy wiadukcie kolejowym wymaga odmulenia i wykonania nowej budowli piętrzącej. Cel rekreacyjny.

- Bieńki Nowe Kolonia - istniejący zbiornik wodny o powierzchni 0,8 ha w zagłębieniu terenowym z zasilaniem przez wody gruntowe. Wymaga pogłębienia. Cel ogólnogospodarczy - hodowla ryb
- Ołdaki Magna Brok - istniejący staw o powierzchni 0,22 ha zasilany przez rów melioracyjny z koniecznością odmulenia. Cel gospodarczy - hodowla ryb.
- Krzeczkowo Mianowskie - istniejący zbiornik wodny o powierzchni 0,03 ha, zasilany przez wody gruntowe. Wymaga pogłębienia i poszerzenia do 0,5 ha. Cel gospodarczo-rekreacyjny.
- Siennica Lipusy - istniejący zbiornik wodny o powierzchni 0,06 ha, zasilany przez wody gruntowe. Docelowe powiększenie na potrzeby rekreacyjne do 0,3 ha.
- Dąbrowa Michałki - dwa istniejące zbiorniki wodne o powierzchni 0,2 ha z projektowanym powiększeniem do 0,5 ha. Zasilanie odbywa się z rowu naturalnego na potrzeby gospodarcze, ochrony p.poż. i rekreacji.

2.1.11. Ciągi ekologiczne

Obszary dolin rzecznych oraz obniżeń terenowych wypełnionych siecią mniejszych cieków i rowów melioracyjnych pełnią funkcje ciągów ekologicznych, tworząc na terenie gminy lokalny system powiązań przyrodniczych w postaci korytarzy ekologicznych.
W skład systemu wchodzą biocenozy łąkowe, wodne i leśne skupiające obszary biologicznie czynne. Obszary te tworzą ciągi ekologiczne umożliwiające prawidłowe przewietrzanie, pełnią zasadniczą rolę w systemie stosunków wodnych, skupiają bogatą ilość gatunków roślin i zwierząt, umożliwiają im migrację itp. Ze względu na funkcje ekologiczne jakie pełnią, wskazane są do pozostawienia w dotychczasowym użytkowaniu.

2.2 ZAGROŻENIA I DEGRADACJA ŚRODOWISKA

2.2.1 Zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gruntowych

Stan sanitarny wód powierzchniowych jest zróżnicowany, a źródła zanieczyszczeń są różnego pochodzenia.

Rzeka Brok mająca w gminie Czyżew „tranzytowy" charakter, według kryteriów fizyko-chemicznych i biologicznych posiada w punktach pomiarowych w Michałkach, Czyżewie i Zarębach Kościelnych wody pozaklasowe. Na stan wód w rzece wpływa mały przepływ, uregulowane koryto oraz mała zasobność wodna zlewni. Brok jest odbiornikiem ścieków pochodzących przede wszystkim z miasta Wysokie Mazowieckie oraz wsi Czyżew Osada. Do głównych źródeł zanieczyszczeń rzeki należą: zakłady mleczarskie "Mlekovita", zakłady

mięsne "Farmfood", gospodarka komunalna oraz inne punktowe zrzuty ścieków, a także mniejszym stopniu gospodarka rolna (spływy powierzchniowe nawozów i środków ochrony roślin).

Analizy badań potwierdziły bardzo silny wpływ na czystość wód rzeki zanieczyszczeń organicznych, biogennych i sanitarnych. Stwierdzono ponadnormatywne stężenia związków fosforu i azotu, BZT5, wysokie przewodnictwo właściwe oraz niedobory tlenu. Najgorsze parametry jakości wód zaobserwowano tuż poniżej Wysokiego Mazowieckiego. W Czyżewie, i Zarębach Kościelnych wody charakteryzowały się mniejszą ilością zanieczyszczeń organicznych, lecz w dalszym ciągu dużymi stężeniami związków biogennych i zanieczyszczeń sanitarnych, co świadczy o procesach samooczyszczania się rzeki. Na pozostałych ciekach wodnych nie prowadzi się badań kontrolno-pomiarowych.

W ostatnich latach wzrosło zagrożenie dla wód w małych ciekach, gruntu oraz wód gruntowych ze względu na systematyczne wodociągowanie terenów wiejskich, przy jednoczesnym braku kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków. Nieczystości powstające w gospodarstwach rolnych i domowych kierowane są w stanie nieoczyszczonym do często nieszczelnych szamb lub bezpośrednio do wód i gruntu. Na podstawie analiz fizyczno-chemicznych stwierdzono zanieczyszczenie wód gruntowych pierwszego poziomu charakteryzujące się zwiększona ilością chlorków, azotanów oraz związków żelaza. Częściowemu rozwiązaniu uległa jedynie gospodarka wodno-ściekowa w Czyżewie, gdzie funkcjonuje zmodernizowana mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków o przepustowości 300 m^3 i oczyszczalnia przy zakładach mięsnych „Farmfood" oraz w Rosochatem Kościelnym - przy szkole podstawowej istnieje oczyszczalnia kontenerowa o wydajności kilku m^3 na dobę.

2.2.2 Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego

Gmina Czyżew posiada charakter typowo rolniczy odznaczający się małą ilością źródeł zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego. Większość z nich skoncentrowana jest w ośrodku gminnym i są to:

- kotłownie lokalne (zakłady mięsne "Farmfood" i „Netter", piekarnie, szkoły, urząd gminy),
- paleniska domowe zlokalizowane na terenie całej gminy,
- baza magazynowo-skupowa,
- obiekty inwentarskie (rolnicza spółdzielnia produkcyjna w Czyżewie Osadzie),
- komunalne wysypisko śmieci Czyżewie Siedlisku,
- oczyszczalnie ścieków,
- komunikacja samochodowa własna i tranzytowa,

- stacja paliw w Czyżewie,
- obiekty inwentarskie w RSP w Czyżewie i Rosochatem Kościelnym.

W ostatnich latach utrwaliła się stała tendencja do obniżania emisji oraz zwiększania redukcji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych. Na stan ten wpływ mają:

- ograniczenie ilości spalanych paliw w wyniku działań oszczędnościowych,
- poprawa jakości spalanych paliw (niższa zawartość siarki i popiołu),
- restrukturyzacja lokalnych systemów grzewczych polegająca na eliminacji tradycyjnych kotłowni węglowych na rzecz instalacji olejowo-gazowych.

2.2.3 Zagrożenia powodziowe

Do terenów zalewowych zaliczane są użytkowane rolniczo łąki i pastwiska w dolinie Broku i Siennicy. W większości przypadków cykliczne zalewy wiosenne nie powodują większych strat gospodarczych z uwagi na fakt, że są to tereny wykorzystywane jako ekstensywne użytki zielone, bądź nieużytki. W sporadycznych przypadkach okresowym podtopieniom ulega zabudowa gospodarcza zlokalizowana zbyt blisko ich brzegów. Generalnie okresowe zalewy dotyczą terenów rolnych i nie zagrażają wsiom położonym w sąsiedztwie cieków wodnych.

W granicach gminy rolę urządzeń przeciwpowodziowych częściowo spełniają zbiorniki retencyjne: na Siennicy w Czyżewie Rusi i Dąbrowie Nowej Wsi oraz na Broku w Czyżewie Chrapkach.

2.2.4 Hałas

Do najważniejszych czynników mających wpływ na klimat akustyczny gminy zaliczyć należy komunikację drogową i kolejową, ze szczególnym udziałem w niej ruchu pojazdów ciężarowych i autobusowych.

Największym źródłem hałasu kolejowego jest linia Warszawa-Białystok wraz ze stacja przeładunkową w Czyżewie Stacji oraz ruch samochodowy odbywający się na drogach krajowych Łomża-Zambrów-Czyżew-Nur i Czyżew-Ciechanowiec-Siemiatycze oraz drogach wojewódzkich: Czyżew-Zaręby Kościelne i Czyżew-Wysokie Maz. W okresie nasilonych prac żniwnych oraz jesiennych wykopków źródłem hałasu są maszyny i sprzęt rolniczy.

Hałas przemysłowy posiada charakter punktowy i dotyczy nielicznych obiektów produkcyjno-usługowych (baza remontowa SKR i magazynowo-skupowe, stolarnia). Poprzez analogię z innymi obiektami tego typu należy przypuszczać, że emitują one do atmosfery hałas o natężeniu przekraczającym dopuszczalne 50 dB w porze dziennej i 40 dB w porze nocnej.

2.2.5 Gospodarka odpadami

Składowanie odpadów odbywa się na gminnym wysypisku śmieci zlokalizowanym na gruntach wsi Czyżew Siedlisko. Wysypisko posiada powierzchnię 0,6 ha i pojemność 11 770 m^3. Obiekt pozbawiony jest urządzeń ograniczających szkodliwe oddziaływanie składowiska odpadów na środowisko przyrodnicze, w tym m.in. uszczelnienia dna i instalacji odsiąkowej.

Dość powszechnym zjawiskiem są wysypiska dzikie, na które wywożone są śmieci, między innymi do lasu, w przydrożne rowy i zagłębienia terenowe. Jest to zjawisko negatywne, niekorzystnie wpływające na estetykę krajobrazu oraz na stan sanitarny środowiska. Uciążliwość ta przejawia się przede wszystkim poprzez zanieczyszczenia gleb, wód powierzchniowych i podziemnych, powietrza atmosferycznego, niszczenie walorów estetycznych i krajobrazowych.

Podstawowym zadaniem w zakresie gospodarki odpadami w najbliższym czasie stanie się kwestia modernizacji istniejącego lub budowa nowego wysypiska odpadów oraz organizacja systemu zbiórki, selekcji i transportu odpadów.

3. UWARUNKOWANIA FIZJOGRAFICZNE ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

Kompleksowa ocena warunków fizjograficznych pod kątem naturalnych predyspozycji terenów do pełnienia określonych funkcji w aspekcie ochrony środowiska przyrodniczego pozwala na wyróżnienie w obrębie gminy następujących obszarów:

3. 1 Obszary o dużych walorach przyrodniczych prawnie chronione wskazane do pozostawienia w dotychczasowym użytkowaniu, w tym:

3.1.1 Obszary występowania gleb wysokich klas bonitacyjnych wskazane do intensyfikacji produkcji rolnej i podlegające ochronie przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze. Należą do nich:

- grunty orne w IIIa-IVb kasie bonitacyjnej gruntów ornych należące do pszennego dobrego i pszenno-żytniego kompleksu przydatności rolniczej przydatne dla wszystkich kierunków upraw,
- grunty orne o niższych walorach użytkowych w kompleksie zbożowo-pastewnym mocnym, przydatne pod uprawę roślin pastewnych i warzyw oraz zbóż po uregulowaniu wadliwych stosunków wodnych,
- grunty orne kompleksu żytniego słabego i zbożowo-pastewnego słabego wskazane do upraw żytnio-ziemniaczanych.

Gleby najlepszych kategorii występują powszechnie na obszarze całej gminy z wyłączeniem jedynie części terenów w obrębie wsi: Dąbrowa Wielka, Rosochate Kościelne oraz na południowy zachód od Czyżewa Kościelnego.

3.1.2 Obszary leśne pełnią funkcje ekologiczne, klimatyczne, ochronne dla gleb oraz wód i wskazane są do bezwzględnej ochrony przed degradacją. Z uwagi na stosunkowo małą powierzchnię, młode drzewostany, niską odporność na antropopresję oraz duże zagrożenie pożarowe, nie przedstawiają większych wartości gospodarczych oraz turystyczno-wypoczynkowych. Kompleksy leśne położone są głównie w północnej i wschodniej części gminy (rejony wsi: Zalesie Stare, Dąbrowa Wielka, Dąbrowa Nowa Wieś).

3.1.3 Obszary dolin rzecznych i obniżeń spełniające funkcje ekologiczne, wskazane do pozostawienia jako tereny otwarte w strukturze przestrzennej gminy. Pełnią one ważną rolę w systemie powiązań przyrodniczych w skali regionalnej (dolina Broku) i w skali lokalnej (pozostałe formy dolinne). Obszary te stanowią zbiorniki retencyjne o dużych zasobach wodnych, tworzą układ naturalnego przewietrzania, posiadają bogate i zróżnicowane zbiorowiska roślinności łąkowej i wodnej. Zajęte są przez trwałe użytki zielone w III-V klasie bonitacyjnej, o różnym stopniu przydatności dla rolnictwa. Jednocześnie ze względu na złe warunki gruntowo-wodne, parametry geotechniczne i walory klimatyczne powinny być wykluczone z zabudowy.

3.2 Obszary o przeciętnych walorach środowiska przyrodniczego wskazane do różnych form zagospodarowania, w tym:

3.2.1 Tereny o korzystnych warunkach fizjograficznych dla zabudowy o płaskiej powierzchni ze spadkami do 2 %, nośnym podłożem (piaski, żwiry i piaski gliniaste, gliny), glebami w V i VI klasie bonitacyjnej gruntów ornych, wodą gruntową poniżej 2,0 m., dobrymi warunkami klimatycznymi.

3.2.2 Tereny o mniej korzystnych warunkach fizjograficznych dla zabudowy z uwagi na okresowo pogorszone stosunki gruntowo-wodne z zaleganiem zwierciadła wód płycej niż 2,0 m odznaczające się mniejszą przydatnością budowlaną. Posadowienie zabudowy możliwe jest bez podpiwniczeń i przy zastosowaniu izolacji przeciwwilgociowej. Najbardziej racjonalnym kierunkiem zagospodarowania jest pozostawienie ich jako grunty rolne.

Oceniając ogólnie przydatność fizjograficzną obszaru gminy dla rozwoju funkcji osadniczej należy stwierdzić, że istnieją ograniczone warunki w tym zakresie ze względu na konieczność ochrony gruntów rolnych i leśnych. Za najbardziej odpowiednie uznaje się tereny,

gdzie produkcja rolna jest mało opłacalna. Obszary te występują w dużym rozproszeniu w postaci niewielkich enklaw, często oddalonych od istniejącej zabudowy wsi, co dodatkowo stwarza niekorzystną sytuację.

4. UWARUNKOWANIA PRAWNE

4.1. Obszary i obiekty objęte szczególnymi formami ochrony środowiska *(Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 października 1991 roku - Dz. U. Nr 114, poz. 492 z późniejszymi zmianami)* nie występują.

4.2 Udokumentowane złoża surowców *(Ustawa z dnia 4 lutego 1994 roku Prawo Geologiczne i Górnicze - Dz. U. Nr 27, poz. 96* nie występują.

4.3 Lasy ochronne *(Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 sierpnia 1992 roku w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej - Dz. U. Nr 67, poz. 337)* nie występują.

4.4 Grunty rolne i leśne *(Ustawa z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych - Dz. U. N 16, poz. 78).*

Ochrona gruntów rolnych polega między innymi na:

- ograniczaniu przeznaczania ich na cele nierolnicze i nieleśne,
- zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji oraz szkodom w produkcji rolniczej powstającym wskutek działalności nierolniczej,
- rekultywacji i zagospodarowania gruntów na cele rolnicze,
- zachowaniu torfowisk, oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych.

Na cele nierolnicze i nieleśne można przeznaczać przede wszystkim nieużytki, a w razie ich braku inne grunty o najniższej przydatności rolniczej (klasy VI, V, IV pochodzenia mineralnego). Gleby mineralne I-III oraz wszystkie gleby organiczne należy chronić prze zmianą użytkowania.

Pod względem jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej gmina Czyżew zajmowała w byłym województwie łomżyńskim drugie miejsce i wchodziła w skład rejonu intensywnej produkcji rolniczej.

Ochrona gruntów leśnych polega między innymi na:

- ograniczaniu przeznaczania ich na cele nierolnicze i nieleśne,

- zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji oraz szkodom w drzewostanach i produkcji leśnej, powstającym wskutek działalności nieleśnej,
- poprawianiu ich wartości użytkowej oraz zapobieganiu obniżania ich produkcyjności.

Na terenie gminy lasy zajmują zaledwie około 7,5 % powierzchni. Ze względu na szczególne znaczenie obszarów leśnych i zadrzewień w kształtowaniu środowiska przyrodniczego, w tym stosunków glebowych, wodnych, klimatycznych, krajobrazowych i innych zaleca się sukcesywne zalesianie gruntów najsłabszych i nieużytków.

4.5 Obszary ograniczonego użytkowania

4.5.1 Cmentarze

Na terenie gminy zlokalizowane są 3 cmentarze rzymskokatolickie w Czyżewie Osadzie, Dąbrowie Kościelnej i Rosochatem Kościelnym. Wokół cmentarzy obowiązuje strefa ograniczonego użytkowania wynikająca z Rozporządzenia Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 roku w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze (Dz. U. Nr 52 z dnia 16 września 1959 roku, poz. 315).

Pas terenu izolujący cmentarz od zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących żywność, od ujęć wody itp., powinien w przypadku funkcjonowania wodociągu wynosić minimum 50 m., licząc od ogrodzenia obiektu.

4.5.2 Ujęcia wód podziemnych

W stosunku do ujęć wody na cele publiczne obowiązuje *Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5 listopada 1991 roku w sprawie zasad ustanawiania stref ochronnych źródeł i ujęć wody - Dz.U. Nr 116, poz. 505).*

Według rozporządzenia strefa ochronna źródła wody i ujęcia wody podlega zakazom i ograniczeniom w zakresie użytkowania i korzystania z wody obejmujący ujęcie wody, źródło wody oraz grunty do nich przyległe. Strefę ochronną dzieli się na bezpośrednią i pośrednie (wewnętrzną i zewnętrzną).

Wszystkie studnie zlokalizowane na terenie gminy (ujęcie wody w Czyżewie Osadzie i Rosochatem Kościelnym) posiadają strefy ochrony bezpośredniej o szerokości 8 m od zarysu urządzeń oraz są ogrodzone siatką. Na terenie stref ochrony bezpośredniej zabronione jest użytkowanie gruntów do celów nie związanych z eksploatacją ujęć wody oraz należy zapewnić:

- odprowadzenie wód opadowych w taki sposób, aby nie przedostawały się do urządzeń służących do poboru wody,

- zagospodarowanie terenów zielenią,
- szczelne odprowadzanie poza granice stref ścieków z urządzeń sanitarnych,
- ograniczenie do niezbędnych potrzeb przebywania osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.

Stref ochrony pośredniej nie wyznaczono z uwagi na zaleganie nad warstwami wodonośnymi pakietu nieprzepuszczalnych glin zwałowych uniemożliwiających przedostawaniu się zanieczyszczeń powierzchniowych.

4.5.3 Gminne wysypisko odpadów komunalnych

Dla wysypiska istnieje obowiązek opracowania oceny oddziaływania inwestycji na środowisko, na podstawie której winna być określona ewentualna potrzeba ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania (*Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 roku o zmianie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska oraz o zmianie niektórych ustaw - Dz.U. Nr 133, poz. 885*).

4.5.4 Stacje bazowa telefonii komórkowej

Na terenie gminy funkcjonuje dwie stacje bazowe telefonii komórkowej zlokalizowane w Czyżewie. Stacje są źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego (*Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie szczegółowych zasad ochrony przed elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym szkodliwym dla ludzi i środowiska).*

Na podstawie opracowanych ocen oddziaływania inwestycji stacje bazowe telefonii komórkowej ograniczają zabudowę i stałe przebywanie ludzi w promieniu i od wysokości co najmniej kilkunastu metrów. Nie zachodzi zatem potrzeba wyznaczania obszarów ograniczonego użytkowania w strefie przypowierzchniowej.

4.5.5 Linie elektroenergetyczne

Oddziaływanie stacji i linii elektroenergetycznych przejawiające się w wytwarzaniu pola elektromagnetycznego reguluje *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 listopada 1980 roku w sprawie szczegółowych zasad ochrony przed elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym szkodliwym dla ludzi i środowiska) - Dz.U. Nr 80 z 1981 r.*

W myśl rozporządzenia dla linii 15 k obowiązuje strefa ochronna 7,5-10,0 m, a od 110 kV 20 m od skrajnych przewodów.

4.5.6 Drogi publiczne

W przypadku dróg obowiązują strefy ograniczonego użytkowania wynikające z *Ustawy z dnia 21 marca 1985 roku o drogach publicznych - Dz.U Nr 14, poz.60 oraz Zarządzenia Generalnego Dyrektora Dróg Publicznych z dnia 31 marca 1995 roku w sprawie ustalenia*

wytycznych projektowania dróg. Szerokość stref zależy od klasy technicznej drogi oraz od średniego dobowego ruchu pojazdów w roku.

4.5.7 Inne obiekty mogące pogorszyć stan środowiska

Kategorię obiektów mogących pogorszyć stan środowiska reguluje *Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 14 lipca 1998 roku w sprawie określenia rodzajów inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi olbo mogących pogorszyć stan środowiska oraz wymagań jakim powinny odpowiadać oceny oddziaływania na środowisko tych inwestycji (Dz.U. Nr 93, poz. 589 z 1998 roku).*

Na terenie gminy zlokalizowanych jest kilka obiektów spełniających te kryteria. Są to między innymi:

- zakład chemiczny „Clowin" w Czyżewie,
- zakłady mięsne „Farmfood" i "Netter" w Czyżewie,
- tartaki w Czyżewie Siedliskach i Krzeczkowie Szepielakach,
- stacja paliw w Czyżewie Kościelnym,
- zakład lakierniczy w Czyżewie i Dąbrowie Herubiny,
- obiekty inwentarskie w RSP w Czyżewie i Rosochatem Kościelnym.

Zgodnie z rozporządzeniem dla inwestycji wymagane jest opracowanie ocen oddziaływania na środowisko określające stopień oraz zasięg uciążliwości.

5. SYNTEZA UWARUNKOWAŃ PRZYRODNICZYCH

5.1 Uwarunkowania pozytywne

- przewaga nośnych gruntów gliniastych i piaszczystych umożliwiających posadowienie budynków na wysoczyźnie polodowcowej,
- występowanie gleb o bardzo dobrej przydatności rolniczej w całej gminie stanowiących podstawę rozwoju rolnictwa, z ograniczeniem wyłączania tych gleb na cele nierolnicze,
- korzystne warunki hydrogeologiczne z jednorodnymi warstwami wodonośnymi,
- brak zagrożeń powodziowych dla zabudowy wiejskiej,
- wyposażenie wsi gminnej w komunalną oczyszczalnię ścieków posiadającą rezerwy przepustowości z możliwością przyjmowania ścieków z innych wsi (punkt zlewny),
- dobre warunki aerosanitarne przy braku większych źródeł emisji do powietrza atmosferycznego (podwyższone stężenia gazów i pyłów pojawiające się okresowo w sezonie grzewczym).

5.2 Uwarunkowania negatywne

- mało urozmaicona rzeźba terenu i brak punktów widokowych wpływają na monotonię krajobrazu,
- mały udział roślinności łąkowej odznaczającej się dużą aktywnością biologiczną w strukturze użytkowania obszaru,
- bardzo niski stopień zalesienia i mała wartość gospodarcza lasów (młode drzewostany, monokultura sosny) ograniczają rozwój gospodarki leśnej,
- niskie walory turystyczne istniejących kompleksów leśnych,
- konieczność pełnego rozwiązania problemów związanych z gospodarką odpadami stałymi poprzez modernizację istniejącego lub budowę nowego gminnego wysypiska śmieci,
- powszechne występowanie bardzo dobrych gleb ograniczających rozwój przestrzenny i funkcji osadniczej,
- zanieczyszczenie bakteriologiczne wód Broku jako utrudnienie w rozwoju funkcji turystycznej i ekologicznej,
- brak na terenie gminy większych zbiorników wodnych umożliwiających rozwój funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej lub rybackiej,
- brak udokumentowanych złóż surowców budowlanych ograniczających rozwój przemysłu materiałów budowlanych,
- występowanie zdegradowanych terenów poeksploatacyjnych wymagających pełnej rekultywacji i zagospodarowania,
- występowanie konfliktów przestrzennych w postaci przerwania ciągłości korytarzy ekologicznych przez linię kolejową, ekspansję zabudowy w dolinki rzeczne itp.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZYŻEW OSADA

III ŚRODOWISKO KULTUROWE

Łomżyński Zespół Projektowo – Inwestycyjny w łomży

Łomża, 2000

III. ŚRODOWISKO KULTUROWE

1. OBIEKTY I TERENY ZABYTKOWE ORAZ OBIEKTY KULTUROWE

Czyżew Osada

1. Historyczny układ przestrzenny miejscowości.
2. Zespół kościoła parafialnego p.w. św. Piotra i Pawła:
   - kościół, mur., 1874 r., proj. Leandro Marconi */
   - brama i ogrodzenie cmentarza przykościelnego, mur., 4 ćw. XIX w.*/
   - plebania, mur., 4 ćw. XIX w.
3. Bożnica, 4 ćw. XIX w.*/
4. Zespół cmentarza rzymskokatolickiego:*/
   - kaplica grobowa rodziny Sztolzmanów, mur., 3 ćw. XIX w.*/
   - kaplica grobowa rodziny Małowieskich, mur., pocz. XX w.*/
   - ogrodzenie cmentarza parafialnego, k. XIX w.*/
5. Cmentarz żydowski, ul. Cicha
6. Cmentarz z I wojny światowej, ul. Łomżyńska
7. Szkoła, obecnie budynek mieszkalny, ul. Nurska 28
8. Zespół dworca:
   - dworzec, mur., l. 60 XIX w.*/
   - parowozownia, obecnie dom mieszkalny, mur., l. 60 XIX w.
   - dom mieszkalny, ul. Kolejowa 3, mur., drewn., XIX/XX w.
   - dom mieszkalny, ul. Kolejowa 9, drewn., XIX/XX w.
9. Dróżniczówka, mur., pocz. XX w.
10. Zespół dworsko – parkowy:
    - dwór, drewn., l. 20 XX w.
    - park krajobrazowy.*/

<u>ul. Bóżnicza</u>

11. Dom nr 5, drewn., l. 30 XX w.

<u>ul. Cicha</u>

12. Dom nr 1, drewn, l. 20 XX w.
13. Dom nr 3, drewn, l. 30 XX w.
14. Dom nr 7, drewn, l. 20 XX w.

ul. Stary Rynek

15. Dom nr 11 a, mur., pocz. XX w.
16. Dom nr 11 b, mur., pocz. XX w.
17. Dom nr 13, mur., l. 30.XX w.
18. Dom nr 22, mur., pocz. XX w.
19. Dom nr 29, mur., l. 20 XX w.
20. Dom nr 30, mur., l. 20 XX w.

ul. Kościelna

21. Dom nr 2, mur., pocz. XX w.
22. Dom nr 10, drewn., l. 20 XX w.
23. Dom nr 11, drewn.., l. 30 XX w.
24. Dom nr 12, drewn., l. 30 XX w.
25. Dom nr 16, mur., pocz. XX w.
26. Dom nr 21, drewn., l. 30 XX w.
27. Dom nr 27, drewn., l. 20 XX w.

ul. Krótka

28. Dom nr 1, drewn., l. 20 XX w.
29. Dom nr 3, drewn., l. 30 XX w.
30. Dom nr 4, drewn., l. 10. XX w.

ul. Kwiatowa

31. Dom nr 1, drewn., l. 30 XX w.
32. Dom nr 3, drewn., l. 30 XX w.
33. Dom nr 5, drewn., l. 30 XX w.
34. Dom nr 6, drewn., l. 30 XX w.
35. Dom nr 8, drewn., l. 30 XX w.
36. Dom nr 10, drewn., l. 30 XX w.
37. Dom nr 12, drewn., l. 20 XX w.
38. Dom nr 14, drewn., l. 20 XX w.

ul. Niepodległości

39. Dom nr 2, drewn., l. 20 XX w.

Ul. Mazowiecka

40. Dom nr 1, drewn., l. 30 XX w.
41. Dom nr 2, drewn., l. 30 XX w.
42. Dom nr 3, drewn., l. 30 XX w.

43. Dom nr 6, drewn., l. 30 XX w.
44. Dom nr 7, drewn., l. 30 XX w.
45. Dom nr 9, drewn., l. 30 XX w.
46. Dom nr 11, drewn., l. 30 XX w.
47. Dom „ Gen. Roszkowskiego" nr 12, drewn., pocz. XX w.
48. Dom nr 15, drewn., l. 20 XX w.
49. Dom nr 20, drewn., l. 30 XX w.
50. Dom nr 23, drewn., l. 30 XX w.
51. Dom nr 27, drewn., l. 20 XX w.
52. Dom nr 28, drewn., l. 30 XX w.
53. Dom nr 35, drewn., l. 20 XX w.
54. Dom nr 37, mur.., l. 30 XX w.

ul. Nurska

55. Dom nr 1, drewn., l. 20 XX w.
56. Dom nr 6, drewn., l. 30 XX w.
57. Dom nr 12, drewn., l. 30 XX w.
58. Dom nr 14, drewn., l. 30 XX w.
59. Dom nr 16, drewn., l. 30 XX w.
60. Dom nr 18 drewn., l. 30 XX w.
61. Dom nr 20, drewn., l. 20 XX w.
62. Dom nr 22, drewn., l. 30 XX w.
63. Dom nr 24, drewn., l. 20 XX w.
64. Dom nr 26, drewn., l. 20 XX w.
65. Dom nr 28, drewn., l. 30 XX w.

ul. Zarębska

66. Dom nr 1, mur., pocz. XX w.
67. Dom nr 8, drewn., l. 20 XX w.
68. Dom nr 10, drewn., l. 20 XX w.
69. Dom nr 12, drewn., l. 20 XX w.
70. Dom nr 14, drewn., l. 30 XX w.
71. Dom nr 16, drewn., l. 20 XX w.
72. Dom nr 18, drewn., l. 30 XX w.
73. Dom nr 23, drewn., l. 30 XX w.
74. Dom nr 25, drewn., l. 30 XX w.

75. Dom nr 27, drewn., l. 30 XX w.
76. Dom nr 28, drewn., l. 30 XX w.
77. Dom nr 29, drewn., l. 20 XX w.
78. Dom nr 30, drewn., l. 30 XX w.
79. Dom nr 32, drewn., l. 30 XX w.
80. Dom nr 33, drewn., l. 30 XX w.
81. Dom nr 35, drewn., l. 30 XX w.
82. Dom nr 39, drewn., l. 30 XX w.
83. Dom nr 41, drewn., l. 30 XX w.
84. Dom nr 6, drewn., pocz. XX w.
85. Młyn motorowy, ul. Nurska, drewn., 1948 r.

Czyżew Chrapki

1. Cmentarz z I wojny światowej , ul. Mazowiecka */

Czyżew Stacja

1. Cmentarz z I wojny światowej, ul. Szkolna *

Czyżew Sutki

1. Chałupa nr 21, drewn., l. 20 XX w.

Dąbrowa Charubiny

1. Dom nr 2, drewn., pocz. XX w.

Dąbrowa Kity

1. Dom nr 5, drewn., pocz. XX w.
2. Dom nr 6, drewn., 1869 r.

Dąbrowa Michałki

1. Dom nr 2, drewn., ok. 1900 r.
2. Dom nr 16, drewn., pocz. XX w.
3. Dom nr 25, drewn., ok. 1900 r.
4. Dom nr 26, drewn., pocz. XX w..
5. Dom nr 37, drewn., pocz. XX w.
6. Dom nr 43, drewn., ok. 1900 r..

Dąbrowa Nowa Wieś

1. Dom nr 37 a , drewn.., 1940 r.

Dąbrowa Wielka

1. Zespół kościoła paraf. P. w. Sw. Stanisława Bpa:
   - kościół, mur., 1883 –1889 */

- kaplica, mur., pocz. XX w.*/
- plebania, mur., 1887 r.

2. Szkoła, drewn., ok. 1888 r.
3. Dom nr 17, drewn., pocz. XX w
4. Dom nr 18, drewn., k. XIX w
5. Dom nr 27, drewn., ok. 1888 r.
6. Dom nr 23, mur., 11919 r.
7. Dom nr 73, drewn., l. 10 XX w.
8. Młyn, drewn., l. 30 XX w.
9. Cmentarz rzymskokatolicki
10. Pozostałości zespołu dworskiego.

Dmochy Bąbole

1. Dom nr 2, drewn., ok. 1930 r.

Dmochy Rodzonki

1. Cmentarzysko kurhanowe */

Dmochy Wypychy

1. Dom nr 3, drewn., ok. 1918 r.
2. Zagroda nr 4:
   - dom drewn., 1888 r.
   - chlew, drewn., 1888 r.

Kaczyn Herbasy

1. Dom nr 6, drewn., 1863 r.
2. Dom nr 16, drewn., pocz. XX w.
3. Dom nr 13, drewn., 1913 r.
4. Stodoła w zagrodzie Nr 26, drewn., pocz. XX w

Krzeczkowo Mianowskie

1. Zagroda nr 4:
   - dom, drewn., l. 20 XX w.
   - stodoła, drewn., l. 20 XX w.

Rosochate Kościelne

1. Zespół kościoła paraf. p.w Św. Doroty:
   - kościół, mur., 1546 r. */
   - dzwonnica, drewn.., 1825 r. */